

2. Постійне залучення дошкільника у світ людських взаємин з дорослими. Відбувається це завдяки використанню спільних видів діяльності, життєвих ситуацій, які виникають в колі сім'ї дитини.

3. Можливість набуття дитиною як позитивного досвіду переживання почуттів, так і усвідомлення переживання негативних емоцій. В атмосфері довіри, любові та довірливого ставлення до дитини, набуваються такі якості як: впевненість, відповідальність, здатність долати життєві негаразди, достойно вести себе за будь-яких складних обставин. Найголовніше, щоб малюк сприймав найближче оточення рідних і близьких людей як середовище для внутрішнього затишку, емоційного комфорту, що за будь-яких обставин знайде тут розуміння, підтримку і захист.

У сім'ї дитина вперше починає розуміти, що родина є тим середовищем, що дозволяє диференціювати людей на «свої» – «чужі», «безпечні» – «небезпечні», набуває досвіду подолання конфліктних ситуацій, вчиться дотримуватись правил поведінки, що не лише приємні, а й обов'язкові до виконання. Вона вчиться диференціювати та усвідомлювати свої почуття, уміти їх виражати та стримувати у разі потреби. Тому дорослі повинні розуміти, що дитина народжується унікальною, і стає не тією особистістю, якою хоче, а тією, якою дозволяють їй стати батьки: безтурботною чи тривожною, довірливою чи недовірливою до світу, комунікабельною чи замкненою.

Отже, аналіз наукової літератури з теми дослідження засвідчив, що, не дивлячись на ряд теоретичних досліджень в педагогіці і психології, проблема формування почуття захищеності в сім'ї у дітей дошкільного віку залишається недостатньо вирішеною.

Таким чином, впровадження особистісно-зорієнтованого підходу та компетентнісного підходів у процесі формування почуття захищеності старших дошкільників у сім'ї залишається актуальною і потребує подальшої розробки, враховуючи психолого-педагогічну актуальність та суспільне значення проблеми.

Список використаних джерел

1. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві). Київ, 2004. 255 с.
2. Косарева О.І. Батьки і діти: психологічні моделі міжособистісної взаємодії. *Дошкільне виховання*. 2005. № 5. С. 11-13.
3. Омельченко Я. М. Психологічна допомога дітям з тривожними станами. 2-ге вид. Київ: Шкільний світ. 2011. 112 с.

WYCHOWANIE PRACOWITOSCI DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM JAKO PROBLEM PEDAGOGICZNY

Ludmiła Kaskiw, posiadaczka tytułu magistra wyższego wykształcenia

Oleksandra Szykryńska, kandydat nauk pedagogicznych, profesor nadzwyczajny

Winnicki Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Mychajło Kotsiubinskiego (Ukraina)

Abstrakt. *W artykule ukazano specyfikę kształtowania się pracowitości u dzieci w wieku przedszkolnym jako problemu pedagogicznego. Autorka artykułu przedstawia współczesne podejścia do wychowania pracowitości dzieci w wieku przedszkolnym, rozważa składową pojęcia „pracowitość”.*

Słowa kluczowe: *edukacja, pracowitość, nowoczesne podejście, dzieci w wieku przedszkolnym*

W ostatnim czasie na Ukrainie zachodzą pewne zmiany w niemal wszystkich sferach społeczeństwa. Wprowadzane są nowe reformy w polityce, oświacie i medycynie, udoskonalane są wysokie technologie w dziedzinie informatyki, unowocześniany jest przemysł zbrojeniowy, poszerza się rynek pracy i poprawiają się warunki pracy człowieka. Pracodawcy coraz częściej

wymagają od pracowników takich cech osobistych, jak: umiejętności miękkie, umiejętności twarde, myślenie multidyscyplinarne, inicjatywa, samodzielność, odpowiedzialność, kreatywność, umiejętność pracy w zespole, przywództwo, umiejętność dotrzymywania terminów, krytyczne myślenie itp. Szczególną uwagę we wszystkich sferach produkcji i biznesu skupia się na zdolności człowieka do elastycznego dostosowywania się do nowych warunków pracy, posiadaniu kompetencji społecznych, umiejętności zapewnienia wysokiego poziomu produkcji i wykazywaniu się pracowitością czyli na kształtowaniu umiejętności miękkich [7, s. 710].

We współczesnej teorii i praktyce pedagogicznej istnieją pewne niedociągnięcia w badaniu tego problemu, co wzmacnia jego znaczenie i celowość w badaniach naukowych. Znaczenie pracy w życiu dziecka jako czynnika jego rozwoju wielokrotnie podkreślali wybitni krajowi S. Ananyin, O. Dukhnovych, A. Makarenko, F. Rusova, V. Sukhomlynskyi, K. Ushinskyi i zagraniczni A. Disterweg, Ya Komenskyi, J. Locke, R. Owen, J. Rousseau, J. Pestalozzi, F. Froebel, S. Fourier, nauczyciele przeszłości. Ich naśladowcami w badaniu problemu wychowania do pracy w placówkach przedszkolnych byli Z. Borysowa, T. Wwedeńska, R. Żukowska, D. Mendzherytska, E. Radina, O. Usowa, T. Tsvelykh. L. Klymakova, I. Launer i V. Nechaeva uważali grę za środek kształtujący pracowitość przedszkolaków. Badaniami nad kształtowaniem się wartości moralnych pracy dzieci zajmowali się M. Bogdanova, R. Bure, V. Loginova i T. Ponimanska. Wychowanie do miłości i szacunku do pracy i pracowników znajduje odzwierciedlenie w pracach G. Belenki, G. Godinowej, T. Markowej i Ja. Neverowicza. V. Pavlenchuk, Yu Prykhodko i L. Shashkova badali wspólną pracę przedszkolaków jako klucz do pomyślnej realizacji zadań zawodowych. L. Artemova, N. Boychenko, S. Galaida, S. Kotlyarova, N. Krylova, T. Makeeva, M. Mashovets badali zapoznavanie dzieci z pracą dorosłych. A. Bulak, V. Glotova, L. Pisotska, V. Safonov, D. Sergeeva opracowali metody wprowadzania dzieci w wieku przedszkolnym do zawodów dorosłych.

Studium literatury naukowej daje podstawy do wniosku, że w pedagogice istota pojęcia «ciężkiej pracy» jest dość powszechnie ujawniona.

Jak stwierdzono w Komponentie Podstawowym Wychowania Przedszkolnego: «Pracowitość to cecha osobowości, która świadczy o gotowości do uczestniczenia w działaniach społecznie użytecznych i osiągania wysokich standardów jakościowych» [2].

Nowoczesna edukacja przedszkolna wymaga wprowadzenia najnowocześniejszych, unowocześnionych metod, podejść, technologii, materiałów dydaktycznych, podręczników, które powinny zastąpić stare, nieskuteczne. Dlatego zastosowanie nowych metod i technik w procesie edukacyjnym powinno znacząco usprawnić proces kształtowania chęci do pracy u przedszkolaków.

Zgodnie z wymogami aktualnych programów edukacyjnych edukacja zawodowa w placówkach wychowania przedszkolnego odbywa się w dwóch głównych kierunkach: zapoznavanie dzieci z pracą dorosłych, kultywowanie zainteresowania i szacunku dla niej oraz organizowanie bezpośredniej aktywności zawodowej w jej różnych rodzajach i formach [3, s. 129-130].

W dzisiejszym społeczeństwie zaawansowanych technologii stale pojawiają się nowe zawody: genetyk IT, menedżer kosmoturystyki, dietetyk molekularny, projektant stron internetowych, specjalista ds. cyberbezpieczeństwa, urbanista-ekolog, architekt systemów, rolnik miejski, obserwator wykonawczy, kosmobiolog, tankowiec elektryczny, projektant druku 3D w budownictwie, lingwista cyfrowy itp. Mimo to początki dziecięcych wyobrażeń na temat zawodów dorosłych opierają się na głównych tradycyjnych zawodach: lekarz, nauczyciel, sprzedawca, kierowca, budowniczy, kucharz, ślusarz, farmaceuta, dziennikarz itp. Tylko opierając się na tych zawodach, można kształtować wyobrażenia dzieci na temat ich znaczenia, konieczności zaspokajania potrzeb ludzi.

«Aby dziecko nauczyło się doceniać pracę, starało się uczestniczyć w tym procesie, zdaniem nauczyciela W. Suchomłyńskiego, należy wpajać mu to od wczesnego dzieciństwa» [5, z. 95].

Autorzy kompleksowego programu edukacyjnego dla „Świata Dzieciństwa” ZDO zwracają uwagę na kształcenie starszych dzieci w wieku przedszkolnym pracowitości, co wiąże się z

rozwojem ich odpowiedzialności, dyscypliny, samodzielności, koncentracji, inicjatywy, obserwacji, sumienności, pracowitości, gotowości do realizacji zadań, umiejętność pokonywania przeszkód itp. [4, s. 148].

Jednym z rodzajów pracy starszych dzieci w wieku przedszkolnym jest praca na łonie natury. N. Yarysheva wartość pracy w przyrodzie dostrzega w tym, że w procesie pracy dziecko wchodzi w interakcję z realnymi obiektami natury. Tego typu zajęcia przyczyniają się do kształtowania wśród przedszkolaków zainteresowania pracą rolniczą, szacunku do ludzi, którzy ją wykonują. Dzieci rozwijają umiejętność pracy i chęć do pracy, opiekując się roślinami i zwierzętami. Specyfika pracy w przyrodzie polega na tym, że jest to jedyny rodzaj pracy produktywnej dostępny dzieciom w wieku przedszkolnym [6, s. 180-183].

Dobrymi podstawami do angażowania dzieci w wieku przedszkolnym w pracę i pielęgnowania ich pracowitości jest rozwój i stopniowe doskonalenie motoryki małej, zręczności ruchów, zmniejszenie napięcia mięśniowego, rozwój stabilności uwagi, chęć doprowadzenia rozpoczętej pracy do logicznego zakończenia, analiza działań pracowniczych i doskonalenie wyników pracy. Przedszkolaki, oprócz wykonywania określonych czynności porodowych, muszą na odpowiednim poziomie opanować „zdolność do pracy” jako zdolność osoby w określonym czasie i z określoną wydajnością do wykonania maksymalnej możliwej ilości pracy. Praca przymusowa jest pożyteczna dla zdrowia uczniów, przyczynia się do ich rozwoju umysłowego, w skład pracy wchodzi aktywna percepcja, wyobraźnia, pamięć, uwaga i myślenie. Obowiązkowym warunkiem pracy dzieci jest stworzenie sytuacji sukcesu, uznanie wyniku ich działalności przez dorosłych (pochwała, zachęta).

Często przy starszych przedszkolakach, które nie wykazują dużego zainteresowania pracą, chęci do pracy, pojawia się potrzeba dodatkowego dialogu, wyjaśnienia celu ich działań i efektu końcowego, czyli postawienia problemu. Przecież dzieci w starszym wieku przedszkolnym posiadają już pewną wiedzę, umiejętności i mają niewielkie doświadczenie w rozwiązywaniu zadań postawionych przez nauczyciela. Konieczne jest zwrócenie uwagi dzieci na możliwość wykonywania pracy z błędami, zapewniając w odpowiednim czasie pomoc w ich naprawieniu. Uczyc dzieci adekwatnego postrzegania opinii innych ludzi, uwzględniania ich w dialogu i wykonywaniu różnego rodzaju czynności, szanowania opinii innych ludzi. Należy dodatkowo motywować takie dzieci o niewystarczającej zdolności do pracy, aby częściej się z nimi komunikować, stosując jednocześnie nietradycyjne formy komunikacji.

Naukowcy O. Shykyrynska i L. Berezhenna podkreślają znaczenie stosowania technik specjalnych w przypadku dzieci z niewystarczającą zdolnością do pracy: «Wśród zagadnień problematycznych szczególne miejsce zajmują te, które zachęcają do ujawnienia sprzeczności pomiędzy ukształtowanym doświadczeniem a nową wiedzą. W tym celu dzieci muszą zrewidować swoje dotychczasowe pomysły, przebudować je w nowy sposób. Czasami możesz popełnić błąd - pozwól dzieciom zauważyć błąd i go poprawić. Ważne jest, aby zwiększać zainteresowanie dzieci opiniami innych osób. I nie zapomnij o dowcipie: aktywizuje myślenie, zagaduje dzieci. Nieoczekiwane i ciekawe techniki skłaniają do myślenia. Szczególnie dzieci z niedostateczną zdolnością do pracy (dzieci niespokojne) potrzebują takich technik: mobilizują one ich uwagę i siłę woli» [1, s. 195].

Podsumowując, można stwierdzić, że efektywność wychowania dzieci w wieku przedszkolnym jako problemu pedagogicznego zostanie z powodzeniem wdrożona, jeśli zostaną spełnione specjalne warunki pedagogiczne, a mianowicie: określenie zadań, treści, form, metod i środków wychowania zawodowego tej kategorii dzieci, ich zaangażowanie w wykonywanie różnego rodzaju aktywności zawodowej, wdrożenie zróżnicowanego podejścia w procesie stopniowego kształtowania pracowitości i odpowiedzialnego podejścia dzieci do pracy, z uwzględnieniem ich wieku i indywidualnych cech; organizacja ścisłej współpracy placówki wychowania przedszkolnego z rodziną, wykorzystanie najnowszych, skutecznych metod nauczania i wychowania.

Bibliografia

1. Berezhenna L.Yu., Shykyrynska O.V. Technologia nauczania problemowo-dialogowego jako środek rozwijania aktywności poznawczej dzieci w wieku przedszkolnym. Przemiany naukowo-edukacyjne we współczesnym świecie: zbiór materiałów Ogólnoukraińskiej interdyscyplinarnej konferencji naukowo-praktycznej (Czernihów, 15 lipca 2021 r.) / Naukowo-edukacyjne centrum innowacji przemian społecznych, Czernihów. Kwoty: LLC NVP «Rostok A.V.T.», 2021. 483 s.
2. Państwowy podstawowy element wychowania przedszkolnego na Ukrainie (nowe wydanie). Tryb dostępu: <http://osvita.kr-admin.gov.ua> - Nazwa z ekranu (19.03.2024 r.).
3. Ponimanska T. I., Dychkivska I. M. Pedagogika przedszkolna. Praktyka Przewodnik dydaktyczny dla studentów szkół wyższych. K.: Słowo, 2004. S. 119-139.
4. Świat dzieciństwa: kompleksowy program edukacyjny dla placówek wychowania przedszkolnego /podkreślenie: O. M. Bayer, L. V. Batlina, A. M. Bogush i inni; nauki szef naukowy AM Bogusz; ogólnie wyd. L. V. Batlinoi. Tarnopol: Mandrivets, 2015. 200 s.
5. Sukhomlynskyi V. O. Serce oddaję dzieciom. Kijów: Szkoła Radziecka, 1977. 380 s.
6. Yarysheva N.F. Metody zapoznawania dzieci z przyrodą: Edukacja. podręcznik. K.: Vyshcha Shk., 1993. 225 s.
7. Shykyrynska O., Kanarova O., Medun L. Features of soft skills development children of senior preschool age in play activity: theoretical and methodological aspect. Science and education for sustainable development: Publishing House of University of Technology, Katowice, 2022. r. 708-719. Tryb dostępu: <https://cutt.ly/k1LSFrz>. (19.03.2024 r.).

ЗАНЯТТЯ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗДО

Катерина Кабанюк, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Н.О. Пахальчук, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

MODERN APPROACHES TO CONDUCTING PHYSICAL EDUCATION CLASSES FOR OLDER PRE-SCHOOL CHILDREN IN PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

Kateryna Kabaniuk, master's student

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** У статті описано характеристику занять із фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку. Досліджено проблеми та перспективи сучасних підходів до проведення занять із фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку.*

***Ключові слова:** фізичне виховання, старший дошкільний вік, виховання, заклади дошкільної освіти.*

***Abstract.** The article describes the characteristics of physical education classes for older preschool children. The problems and prospects of modern approaches to the physical education of older preschool children are studied.*

***Key words:** physical education, older preschool age, education, preschool education institutions.*

Фізичне виховання дітей у закладах дошкільної освіти викликає великий інтерес та має важливе значення для загального розвитку дошкільників. Фізичне виховання дітей старшого дошкільного віку — це систематично організована діяльність, спрямована на забезпечення здорового фізичного розвитку, формування рухових навичок, розвиток координації та спритності, а також виховання фізичної культури й активного способу життя [2, с. 112]. У дошкільному віці важливо забезпечити різноманітність фізичних вправ,